

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ВИПУСКНА РОБОТА

на тему:

«Науково-методичне забезпечення навчального процесу
з функціонального навчання у сфері цивільного захисту»

слухача з короткострокового підвищення кваліфікації з питань цивільного захисту
завідувачі обласних методичних кабінетів, методисти навчально-методичних
центрів сфери цивільного захисту

завідувача обласного методичного кабінету навчально-методичного центру
цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Одеської області
Васильченко Світлани Борисівни

Перевірив: _____
(посада, вчений ступінь (звання), прізвище, ініціали)

КИЇВ 2017

ЗМІСТ

Вступ	стор. 3-4
1.Презентація	стор. 5-6
2.Методичні рекомендації до підготовки лекції-презентації	стор. 7
3. Використання інтерактивних методів навчання в навчальному процесі	стор. 8-10
4. Інноваційні технології в навчальному процесі	стор.11
5. Лекція, як не імітаційна форма організації навчального процесу з використанням активних методів навчання	стор.12-14
6. Інформаційний сайт викладача	стор.15-16
7. Інтенсифікація навчального процесу при читанні лекцій	стор.17-18
8. Впровадження «хмарних» технологій у практику навчального процесу	стор.19-20
9. Загальна характеристика комп'ютерних технологій та їх впровадження у навчальний процес	стор.21-22
10. Роль та майстерність педагога в інноваційному науково-методичному забезпеченні навчального процесу	стор.23-24
Висновок	стор. 25
Література	стор. 26

Двадцять перше століття поійменовано ерою професіоналів в різних сферах життя. Тому підготовка та підвищення кваліфікації фахівців з цивільного захисту - це чинник суспільних змін. Нині тлумачать фахову підготовку по-іншому, звертаючи увагу на такі аспекти проблеми, які до цього часу не були в полі зору: мало мати диплом, треба бути фахівцем, якого визнають у більшості країн світу. Подібна мотивація питання зумовлює якісно нові вимоги до підготовки фахівців, потребує нових підходів до професійної діяльності, а їхнє втілення - сучасного науково-методичного забезпечення процесу навчання.

Нинішні вимоги до науково-методичного забезпечення навчального процесу сконцентровані у полі професійної діяльності педагогічних працівників: науково-методичне забезпечення навчального процесу з питань цивільного захисту покликане сформувати у слухачів компетентності до виконання функціональних обов'язків з цивільного захисту на основі обґрунтованих рішень.

Науково-методичне забезпечення навчального процесу - це сукупність документів, наукових, навчальних, методичних матеріалів, які: а) описують зміст, б) встановлюють структуру, в) визначають результат, г) регламентують перебіг навчального процесу.

Основні компоненти науково-методичного забезпечення навчального процесу: державні стандарти освіти; навчальні плани; навчальні програми; методичні матеріали; підручники та навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали практичних, семінарських занять; матеріали для самостійної роботи слухачів; методичні матеріали: для самостійного опрацювання слухачами фахової літератури тощо.

Відповідальність за науково-методичне забезпечення навчального процесу, відповідних навчальних програм, тем покладена на викладача, якому доручено її викладання та методистів.

Методична література зберігається в бібліотеці або в обласному методичному кабінеті НМЦ ЦЗ та БЖД. Для розширення доступу до ресурсів можна рекомендувати викладачам мати в електронному вигляді методичні розробки та методичні рекомендації, підручники, посібники тощо.

Кожному слухачу повинні бути доступні для користування: підручники, навчальні та навчально-методичні посібники зі списку основної літератури з навчальної робочої програми дисципліни; курси лекцій; методичні рекомендації; опорні конспекти; мультимедійні презентації; перелік контрольних завдань, питань тощо.

Важливим аспектом методичної підготовки викладача (педагогічного працівника) є сформована у нього здатність до методичного забезпечення аудиторних занять, під яким розуміють комплект навчально - методичних матеріалів, що використовують у навчальному процесі.

Методичне забезпечення самостійної роботи слухачів - це комплект навчальних, навчально-методичних матеріалів, призначення яких - забезпечити необхідною інформацією для повноцінного опанування навчального матеріалу через його опрацювання, критичний розбір та осмислення у вільний від навчальних занять час.

Сучасних слухачів вже мало цікавлять традиційні лекції, вони надають перевагу інтерактивним технологіям.

Практична діяльність педагогічних працівників переконує в тому, що сьогодні викладачі зобов'язані не тільки вільно володіти сучасними інформаційними та комп'ютерними технологіями, а й уміло використовувати їх у своїй професійній діяльності.

Використання комп'ютерної техніки надає можливість зберегти та відтворити ілюстративний аудіо- та відеоматеріал, використовувати навчаючі програми, тести тощо.

При цьому викладач має змогу проявити свою творчість і компоувати матеріал на своє бачення.

Презентація

Презентація - це форма подання інформації як за допомогою різноманітних технічних засобів, так і без них. Як правило, презентацією представляються нові проекти, ідеї і т.п. В цілому завдання презентації - зробити так, щоб її об'єкт зацікавив аудиторію. Для цього складається сценарій презентації, відповідно до якого підбираються: комп'ютерна графіка, відеоряд, роздатковий матеріал, колірне і звукове оформлення та інші засоби.

Презентація представляє собою послідовність слайдів, які змінюють один одного, тобто електронних сторінок. Показ слайдів викладачем може бути здійснений на екрані монітора комп'ютера чи на великому екрані за допомогою спеціального пристрою - мультимедійного проектора. Слухачі бачать чергування зображень, на кожному з яких можуть бути текст, фотографії, малюнки, діаграми, відео-фрагменти, і все це може супроводжуватися звуковим оформленням. Частіше за всього демонстрація презентації супроводжується коментарями викладача.

За способом подання слайдів можна розрізнити презентації:

- для супроводу лекції
- слайд-шоу – без супроводу викладача, або із записаним голосом останнього
- комбінована – з усним супроводом, із записаним голосом, частиною якої може бути слайд-шоу.

Переваги комп'ютерних презентацій:

- не потребують значної підготовки для їх оволодіння, а також не займають багато часу для розробки заняття;
- дають змогу викладачу зацікавити аудиторію дисципліною – заняття стають більш емоційними;
- дають змогу подавати й опрацьовувати за один і той самий час значно більший об'єм інформації;

- можливість використовувати інформацію в будь-якій формі представлення – текст, таблиці, діаграми, слайди, відео- та аудіо-фрагменти і таке інше;

- викладач має змогу проявити свою творчість і компоувати матеріал на свій розсуд;

- презентації легко тиражуються та розповсюджуються;

- презентації можуть створюватися не тільки для показу на великому екрані для групи в аудиторії, але також можуть використовуватися для індивідуального перегляду на комп'ютері;

- презентації можуть використовуватися як для занять з безпосередньою участю викладача, так і без його участі (наприклад, під час виконання необхідного об'єму самостійної роботи, передбаченої навчальною програмою).

Проблеми використання презентацій: оснащення навчального кабінету мультимедійною апаратурою (комп'ютер, проектор, мультимедійна дошка), опанування навичок створення ефективних презентацій.

Для цього викладачу слід володіти основами комп'ютерних технологій, бути обізнаним з етикою та психологією Internet-спілкування, вміти презентувати відомості у відповідному форматі.

Методичні рекомендації до підготовки лекції-презентації

Презентація до заняття-лекції створюється педагогічним працівником, але при цьому структура проведення лекції зберігається: вступ, основна частина, заключна частина. Викладач, готуючись до занять-презентацій, складає не просто його план, але певного роду сценарій з обов'язковим використанням засобів мультимедіа.

Щоб лекції були по-сучасному змістовними, цікавими, необхідно займатися цією роботою постійно. Особливо цінними для майбутньої презентації є ілюстрації.

Безсумнівно, всі презентації це відображення індивідуальності педагогічного працівника.

Якою б не була тема презентації, заключний слайд мусить бути позитивним та оптимістичним. На слайд можна помістити коротке побажання слухачам.

Незалежно від виду та типу лекції досягнення її навчальної мети можливо тільки за умови, якщо викладачеві вдається зробити її, переконливою, цікавою, доступною для слухачів. Саме тому при підготовці та проведенні лекції потрібно врахувати композицію, зміст та методичне оформлення навчального матеріалу, підбір прикладів і ілюстрацій, розрахунок часу, прийоми активізації сприйняття, зв'язок з попереднім матеріалом, основні питання для запам'ятовування та анотування в ході лекції. Все це обумовлює необхідність ретельної підготовки лекції. Аналіз педагогічного досвіду показує, що саме підготовчий етап лекції багато в чому обумовлює її успіх, тобто сприйняття аудиторією.

Дослідження свідчать, що ефективність слухового сприйняття інформації становить 15 %, зорового - 25 %, а їх одночасне залучення до процесу навчання підвищує ефективність сприйняття до 65 %. Отже, презентація - особливий різновид інформації, що носить інформаційно-діловий характер.

Використання інтерактивних методів навчання в навчальному процесі

Сьогодні багато методичних інновацій пов'язано із застосуванням інтерактивних методів навчання. Під поняттям “інтерактивний” розуміється здатність взаємодіяти чи перебувати в режимі бесіди, діалогу з чим-небудь (наприклад, комп'ютером) або ким-небудь (людиною). Отже, інтерактивне навчання - це, перш за все, діалогове навчання, побудоване на взаємодії слухача з навчальним оточенням, навчальним середовищем, яке служить областю освоюваного досвіду, в ході якого здійснюється взаємодія викладача і слухача. Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності. Вона має на увазі цілком конкретні та прогнозовані цілі. Одна з таких цілей полягає у створенні комфортних умов навчання, таких, при яких слухач відчуває свою успішність, свою інтелектуальну спроможність, що робить продуктивним сам процес навчання. Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес необхідно організувати таким чином, щоб практично всі слухачі опинилися залученими в процес пізнання. Спільна діяльність слухачів у процесі пізнання, освоєння навчального матеріалу означає, що кожен вносить свій особливий індивідуальний внесок, йде обмін знаннями, ідеями, способами діяльності. Причому, відбувається це в атмосфері взаємної підтримки, що дозволяє не тільки отримувати нові знання, але й розвиває саму пізнавальну діяльність. Інтерактивна діяльність на заняттях передбачає організацію і розвиток діалогового спілкування, яке веде до взаєморозуміння, взаємодії, до спільного вирішення загальних, але значимих для кожного учасника завдань. У ході діалогового навчання слухачі вчаться критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, зважувати альтернативні думки, приймати продумані рішення, брати участь у дискусіях, спілкуватися з іншими людьми. Для цього на заняттях організовується індивідуальна і групова робота, йде робота з документами та різними джерелами інформації. При використанні інтерактивного методу навчання слухач стає повноправним учасником навчального процесу, його досвід

служить основним джерелом навчального пізнання. Викладач не дає готових знань, але спонукає учасників до самостійного пошуку. У порівнянні з традиційним навчанням при використанні інтерактивного навчання змінюється взаємодія викладача і слухача: активність викладача поступається місцем активності слухача, а завданням викладача стає створення умов для їх ініціативи. Викладач відмовляється від ролі своєрідного фільтра, що пропускає через себе навчальну інформацію, і виконує функцію помічника в роботі, одного з джерел інформації. У даний час розроблено чимало форм групової роботи, для кожної з яких можна сформулювати наступні правила інтерактивного методу навчання:

1. У роботу повинні бути залучені в тій чи іншій мірі всі слухачі. З цією метою корисно використовувати технології, що дозволяють включити всіх учасників в процес обговорення.

2. Необхідно подбати про психологічну підготовку. Мова йде про те, що не всі слухачі, що прийшли на заняття, психологічно готові до безпосереднього включення в ті чи інші форми роботи. Дається ознаки скучності, традиційності поведінки. У цьому зв'язку корисні розминки, постійне заохочення слухачів за активну участь у роботі, надання можливості для його самореалізації.

3. Слухачів не повинно бути багато. Кількість учасників і якість навчання можуть опинитися в прямій залежності. У роботі не повинні брати участь більше 30 осіб. Тільки за цієї умови можлива продуктивна робота в малих групах. Адже важливо, щоб кожен був почутий, кожній групі надана можливість виступити з проблеми.

4. Створення фізичного комфорту, зручність приміщення.

5. Необхідно з увагою поставитися до питань процедури і регламенту. Наприклад, корисно домовитися про те, що всі учасники будуть проявляти терпимість до будь-якої точки зору, поважати право кожного на висловлювання.

6. Необхідно з увагою поставитися до поділу учасників семінару на групи. Спочатку його краще побудувати на основі добровільності.

Інтерактивне навчання дозволяє вирішувати одночасно кілька завдань. Головне – інтерактивне навчання розвиває комунікативні вміння і навички, допомагає встановленню емоційних контактів між слухачами, привчає працювати в команді, прислухатися до думки своїх колег. Крім того, використання інтерактивного навчання в процесі заняття, як показує практика, знімає нервову навантаження слухачів, дає можливість змінювати форми їх діяльності, переключати увагу на головні питання теми занять.

Інноваційні технології в навчальному процесі

Аудіо- та відео-інформація представлена фрагментарними, готовими навчальними і науково-пізнавальними короткометражними фільмами (до 15 хв), відео взяті з мережі Інтернет: звичайне та стрімінг (від. англ. *stream media*) — це мультимедіа, яке безперервно отримується користувачем від провайдера потокового мовлення) в яких розкривається основні положення навчальних тем. Також демонструється самостійно змонтовані відеоролики, зроблені викладачами, відповідно до навчальних тем. Крім того, застосовуються відеоматеріали, які надані безпосередньо ДСНС України, ГУ ДСНС України в Одеській області тощо. Перед початком викладання навчальної теми демонструється імпринтінговий навчальний матеріал (імпрінтинг ([англ. imprinting](#), від *imprint* - залишати слід, фіксувати, запам'ятовувати), який є вступним, з метою створення загальної уяви про навчальну тему, її зв'язки з іншими галузями. Стало доволі легко представляти матеріали у багатьох аспектах і утримувати увагу аудиторії. Процес навчання став більш якісним, цікавим, привабливішим, підвищилась інтелектуальна складова та комфортність праці як для викладачів, так і для слухачів. Деяке відео-супроводження потребує під час перегляду одночасної самостійної роботи слухача (конспектування матеріалу).

Впровадження в навчальний процес такої форми подачі матеріалу дозволяє слухачу проявити творчий підхід, новаторське мислення, сформувати та закріпити навички, який за сферою своєї діяльності виконує певні завдання, функції у межах визначених повноважень з питань цивільного захисту.

Для контролю якості та ступеню засвоєння навчального матеріалу, віднесеного до самостійної роботи студентів, використовуються різні варіанти тестових завдань, які розроблено у відповідності із вимогами до знань та вмінь, визначених навчальною програмою.

Лекція, як не імітаційна форма організації навчального процесу з використанням активних методів навчання

Суть активних методів навчання, спрямованих на формування вмінь і навичок майбутніх фахівців з питань цивільного захисту, полягає у забезпеченні виконання слухачами завдань у процесі рішення яких вони самостійно набувають вміння і навички.

Інтерактивна лекція поєднує в собі аспекти традиційної лекції та тренінгової гри. Цей формат лекцій раціонально застосовувати у тих випадках, коли носієм унікальної інформації є викладач і коли ресурс часу та інших інформаційних джерел лімітовано (проблемна лекція, лекція-консультація, лекція-провокація, лекція-дослідження, лекція-візуалізація тощо).

Розвиток активних методів навчання обумовлено тим, що перед навчанням було поставлено завдання не тільки засвоєння слухачами знань і формування вмінь та навичок, але й розвиток творчих і комунікативних здібностей особистості, формування особистісного підходу до проблеми, яка виникла.

Проблемна лекція розпочинається з постановки проблеми, яку необхідно вирішити у ході викладання матеріалу. Проблемні питання вирізняються тим, що прихована у них проблема потребує не однотипного вирішення, тобто готової схеми вирішення у минулому досвіді немає.

Для відповіді потрібним є роздум, що забезпечує творче засвоєння слухачами принципів і закономірностей навчального матеріалу.

Лекція-візуалізація є результатом нового використання принципу наглядності. Вона вчить слухачів переробляти усну і письмову інформацію у візуальну форму, що забезпечує вміння систематизувати та виділяти найбільш значущі положення.

Лекція вдвох подається слухачам у живому діалогічному спілкуванні двох викладачів поміж собою. Тут моделюються реальні професійні ситуації обговорення теоретичних питань з різних позицій двома фахівцями

(теоретиком і практиком, прибічником і супротивником тощо). Вимушені порівнювати слухачі виробляють власну позицію щодо проблеми.

Лекція із заздалегідь запланованими помилками розробляється для розвитку у слухачів вмінь оперативно аналізувати можливі надзвичайні ситуації, виступати у ролі експертів, опонентів, рецензентів, вміти виділяти хибну або неточну інформацію. По ходу лекції студенти повинні фіксувати помилки чи неточності; наприкінці лекцій відводиться 10-15 хвилин на обговорення правильних відповідей.

Лекція - прес-конференція має специфічний порядок проведення: після проголошення лектором теми протягом трьох хвилин слухачі повинні письмово поставити питання по заданій темі, після чого у ході розкриття теми лектор відповідає на питання та проводить підсумкову оцінку питань, як відображення знань та інтересів слухачів.

Лекція-бесіда чи «діалог з аудиторією» дозволяє залучити увагу слухачів до найважливіших питань теми, визначити зміст і темп викладання матеріалу з урахуванням особливостей категорії слухачів.

Лекція-дискусія - це взаємодія викладача і слухача, вільний обмін ідеями, поглядами та судженнями по питанню, що вивчається. Такий підхід значно активізує пізнавальну діяльність аудиторії.

Лекція з розглядом конкретних ситуацій по формі схожа з лекцією-дискусією, проте на обговорення викладач виносить не питання, а конкретну ситуацію.

Різноманіття методів проведення лекційного заняття змінює роль викладача, який стає не тільки носієм знань, але й наставником, який ініціює творчі пошуки слухачів.

Інтерактивні методи навчання поділяють на ігрові (ділова навчальна гра, рольова гра, психологічний брендинг тощо) та неігрові (аналіз конкретних ситуацій - case study, групові дискусії, мозковий штурм, методи кооперативного навчання).

Ділова гра імітує різні аспекти людської активності та соціальної взаємодії, знімає суперечності між абстрактним характером навчальної теми і реальним характером професійної діяльності.

Рольова гра використовується для вирішення комплексних завдань засвоєння нового матеріалу, закріплення і розвитку творчих здібностей, а також для формування загальнонавчальних вмінь. Вона надає можливість слухачеві зрозуміти та дослідити матеріал з різних позицій.

Мозковий штурм дозволяє знайти рішення складних проблем шляхом застосування спеціальних правил обговорення. Аналіз конкретних навчальних ситуацій (case study) - метод навчання, призначений для удосконалення навичок та отримання досвіду у таких сферах: виявлення, вибір та вирішення проблем; робота з інформацією - осмислення значущості деталей надзвичайної ситуації; аналіз і синтез інформації та аргументів; робота з припущеннями і висновками; оцінка альтернатив; прийняття рішень тощо.

Комп'ютерна симуляція - ситуаційний тренінг по аналогії з комп'ютерним тренажером.

Метод дискусії виступає базовим у системі інтерактивних методів навчання - є включеним у кожний з них, як необхідна компонента.

Разом з тим, дискусія може виступати і як самостійний метод інтерактивного навчання, який розрізняється способами організації процесу обговорення. Дискусія – це колективне обговорення конкретної проблеми, питання чи співставлення різних позицій, інформації, ідей, поглядів та припущень.

Інформаційний сайт викладача

Сьогодні неможливо уявити сучасну систему освіти без використання інформаційних технологій у процесі навчання, в тому числі із застосуванням комп'ютерної техніки та глобальних інформаційних мереж. Однак для отримання оперативної інформації, її переробки та використання недостатньо просто натискати на клавіші комп'ютера. Навички, які необхідні для отримання потрібної інформації, сьогодні не обмежуються простими операціями користувача, а вимагають певних технічних умов і зусиль для оволодіння ними. Використання можливостей Інтернету в навчальному процесі - це можливість застосування як методики викладання, основною частиною якої є використання інформаційного сайту НМЦ ЦЗ та БЖД або педагогічного працівника.

Сторінки Центру або педагогічного працівника в Інтернеті (персональні сайти, сторінки в соціальних мережах) є джерелом інформації для слухачів про організацію навчального процесу, які містять деяку кількість посилань на електронні ресурси, на електронні підручники та публікації автора сайту.

Електронна пошта педагогічного працівника дає можливість спілкування слухача з керівником, але цей діалог носить перерваний, непостійний, розірваний у часі характер. Електронні підручники є в основному допоміжним елементом в процесі навчання, який замінює недостатню кількість друкованих еквівалентів. Побудова навчання з активним використанням інформаційних технологій та Інтернет-ресурсів дозволить значно збільшити частку самостійної роботи слухачів і створити максимально комфортний режим роботи.

На сьогоднішній день Інтернет-сайти Центрів, педагогічних працівників мають чотири основні функції:

- своєчасне поширення інформації серед слухачів (наприклад, презентацій, що викладач використовує на лекціях – опція «зона Інтернет-навчання»);

- збір інформації від слухачів (відповідей, тестів, письмових робіт, матеріалів до заняття) електронною поштою;

- залучення слухачів у процес збору та аналізу інформації (опція «форум Інтернет-навчання» містить онлайнкову дошку оголошень, на якій знаходяться запропоновані, в тому числі і слухачами, теми для обговорення);

- зміна статусу викладача, який виступає в більшій мірі в якості наставника і керує процесом навчання на відстані.

Умовами для реалізації даної технології навчання є:

- вільний доступ викладача і слухачів до комп'ютерів, підключеними до Інтернету;

- наявність у викладача навичок роботи в Інтернеті і знань про спеціальні програмні продукти (технічні рішення) та Інтернет-технології, навичок розробки та проведення занять за допомогою мультимедійних технологій;

- розробка курсу з урахуванням використання інформаційних технологій.

Створення власного сайту (або сторінки) для викладачів на сьогодні є здійсненим завданням, набагато більш серйозного підходу вимагає спеціальна розробка курсу з використанням Інтернет-сайту і формування комплекту методичних матеріалів для розміщення на особистій сторінці.

Інтенсифікація навчального процесу при читанні лекцій

Не зважаючи, на технічний прогрес, сучасні технічні засоби не повинні повністю витіснити лектора з навчального процесу. Використовувати технічні засоби слід тільки тоді, коли вони йдуть на користь справи, коли зміст матеріалу і характер викладу вимагають їх застосування, як одного із засобів розкриття цього змісту.

Зміст лекції має бути на рівні сучасного розвитку науки і техніки, незалежно від змісту навчальної програми.

Методика навчальної роботи та управління навчальним процесом передбачає наявність зворотного зв'язку.

Зворотній зв'язок у навчанні - це не поточна перевірка знань, а постійне виявлення результативності функціонування системи навчання з метою її подальшого вдосконалення.

Виходячи із цього дуже важливим є визначення методів інтенсифікації навчального процесу при читанні лекцій. Один з методів інтенсифікації навчального процесу при читанні лекцій - залучення слухачів до творчого процесу забезпеченням оперативного системного сприйняття читаного матеріалу.

Як правило окрема лекція складається з трьох основних частин: вступу, викладу змістовної частини та висновків:

1. Вступна частина. Формування мети та завдання лекції. Коротка характеристика проблеми. Показ стану питання. Список літератури. Іноді встановлення зв'язку з попередніми темами

2. Виклад. Докази. Аналіз освітлення подій. Розбір фактів. Демонстрація досвіду. Характеристика різних точок зору. Визначення своєї позиції. Формулювання приватних висновків. Показ зв'язків з практикою. Переваги і недоліки принципів, методів, об'єктів розгляду. Область застосування.

3. Висновок. Формулювання основного висновку. Установка для самостійної роботи. Методичні поради. Відповіді на питання.

Таким чином, рекомендується розбити лекції на кілька логічно завершених частин, які подаються таким чином, щоб положення блоків основної інформації відповідало їх розташування в тексті з простою структурою. Після прочитання кожної із зазначених частин слухачам пропонується за обмежений час (5-7 хвилин) ознайомитися з конспектом, визначити положення і суть блоків основної інформації і скласти вторинний текст, що має форму короткої анотації. Потім студенти складають коротку анотацію на всю лекцію на основі анотацій на окремі її частини. Пропонована методика дозволяє урізноманітнити роботу студентів, сприяє більш глибокому засвоєнню і запам'ятовуванню змісту лекції, розвиває навички системного мислення.

Існує погляд, що лекція є колективне спрямоване мислення студентів і педагога і головне завдання – зробити це мислення активним і плідним. А це забезпечується знанням, досвідом і педагогічною майстерністю викладача.

Впровадження «хмарних» технологій у практику навчального процесу

Більшість людей не уявляють своє життя без сучасних інформаційних технологій, використання яких дозволяє отримати миттєвий доступ до всього інформаційного простору та управління його звідусіль.

Рівень науково-технічного та програмного забезпечення сьогодні практичного немає обмеження. В умовах швидкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та зростання вимог до якості освіти, необхідним стає процес адаптування та впровадження нових інформаційних сервісів на основі конкурентних технологій.

Слід відмітити, що соціальні мережеві сервіси є однією з найбільш динамічно розвинених областей інформатизації суспільства.

«Хмарні» технології визначають, як динамічно масштабований вільний спосіб доступу до зовнішніх обчислювальних інформаційних ресурсів у вигляді сервісів, що надаються за допомогою мережі Інтернет.

Інтернет мережа надає як інформаційні, так і комунікаційні послуги користувачам. Завдяки соціалізації з'явилися віртуальні співтовариства – соціальні мережі, які дозволяють створювати власні профілі й спілкуватися з іншими учасниками віртуально. Соціальні мережі дуже часто інтегруються з багатьма зовнішніми сайтами, сервісами та мобільними пристроями. З'явилися принципово нові можливості передачі знань, відбувається трансформація методів навчання із розвитком інформаційних технологій.

Вже 15 років як з'явилися «хмарні» технології, а останні 5 років їх використання стало не тільки доступним, але й часто обов'язковим.

Наприклад, електронна пошта з веб-інтерфейсом, яка є одним з перших широкодоступних «хмарних» Інтернет-сервісів. У цьому випадку всі дані зберігаються на віддалених серверах, а користувач отримує доступ до своїх листів через браузер з будь-якого комп'ютера або достатньо потужного мобільного пристрою. Завдяки «хмарним» технологіям у галузі освіти сьогодні твориться справжні зміни. «Хмарні» освітні технології є потужним засобом підвищення ефективності навчання шляхом вирішення ряду завдань:

збільшення навчального часу без внесення змін у навчальний плани;
якісної зміни контролю над діяльністю слухачів;
підвищення інформаційно-комунікаційної компетентності всіх учасників освітнього процесу;
підвищення мотивації слухачів до навчання;
забезпечення гнучкості управління навчальним процесом.

Таким чином, потокове медіа та відео-конференції, онлайн-класи для підтримки професійного розвитку, онлайн-оцінювання та безпечно подання даних, програми класу 1-to-1, які слухачі можуть самостійно вивчати, маючи доступ до них в будь-який час доби, використовуючи при цьому підключене до мережі Інтернет обладнання роблять навчання цікавим і релевантним.

Загальна характеристика комп'ютерних технологій та їх впровадження у навчальний процес

Комп'ютерні технології складають найбільш суттєву частину нових інформаційних технологій. Під інформаційною технологією прийнято розуміти сукупність засобів і методів одержання, накопичення, зберігання, обробки і передавання інформації.

Нові інформаційні технології можуть бути класифіковані за такими критеріями:

- функціонально-орієнтовані технології;
- предметно-орієнтовані технології;
- проблемно-орієнтовані технології.

Функціонально-орієнтовані технології призначені для реалізації одного з типових автономних завдань обробки інформації. До них можуть бути віднесені: обробка текстової інформації; обробка табличної інформації; обробка зображень тощо. Предметно-орієнтовані інформаційні технології призначені насамперед для вирішення конкретних специфічних завдань у конкретній галузі. Як приклад зазначених технологій можна розглядати: технології загального та фахового професійного навчання; технології засобів масової інформації; тощо.

Проблемно-орієнтовані технології базуються на використанні:

- інформаційно-пошукових систем;
- баз даних і баз знань;
- експертних систем;
- систем автоматизації наукових досліджень;
- систем автоматизованого програмування;
- навчальних систем;
- систем перекладу з однієї мови іншою;
- телеконференцій тощо.

Якщо ці дії здійснюються за допомогою комп'ютера й комп'ютерних пристроїв, то можна говорити про комп'ютерну технологію.

Комп'ютерні технології можна розрізняти і класифікувати в залежності від того, яка саме інформація і який об'єкт обробляються. Якщо мова йде про комп'ютерну технологію обробки текстів, то зрозуміло, що об'єктом технологічного впливу є текстова інформація, а обробка має різноманітні форми, а саме: сканування, редагування, збереження на різних носіях, друкування тексту, а їх засобами є сканери, принтери, текстові редактори тощо. Який саме тип комп'ютерної технології впроваджується в першу чергу в навчальний процес визначається насамперед напрямом та рівнем підготовки фахівців у навчальному закладі.

Роль та майстерність педагога в інноваційному науково-методичному забезпеченні навчального процесу

Інноваційне науково-методичне забезпечення навчального процесу напряду залежить від інноваційного потенціалу викладацького (педагогічного) складу навчального закладу. Інноваційний потенціал педагогічного працівника - сукупність професійних і творчих характеристик особистості педагога, який виявляє готовність вдосконалювати педагогічну діяльність, майстерність, внутрішніх засобів та методів, здатних забезпечити цю готовність.

Від творчої здатності генерувати нові ідеї, від високого культурно-естетичного рівня, освіченості, інтелектуальної глибини і різнобічності викладача залежить впровадження інновацій в науково-методичному забезпеченні навчального процесу.

Для цього сам викладач повинен бути відкритим для нового і сприйняття різних ідей, думок, поглядів, концепцій, які базуються на толерантності, гнучкості та широті мислення. Педагогічний працівник повинен усвідомлювати необхідність інноваційної діяльності, впевненість у тому, що зусилля, спрямовані на нововведення, принесуть позитивний результат. І, безперечно, процес впровадження педагогічних інновацій, творчий пошук суттєво залежать від морально-психологічного клімату в педагогічному колективі, матеріально-технічних та естетичних умов праці. В організації інноваційних пошуків важливим є вибір актуальної науково-педагогічної теми, чітке формулювання мети і завдань творчої і професійної діяльності як усього колективу, так і кожного педагогічного працівника зокрема. Обов'язкове використання передового досвіду, відбір ефективних ідей, технологій, тощо. Необхідним є створення груп кваліфікованих, творчих, ініціативних викладачів, які візьмуть на себе відповідальність щодо аналізу та апробації передового досвіду, систематичного відбору ефективних ідей, технологій, концепцій, які можуть бути впровадженими в педагогічну практику, навчальний процес.

Майстерність педагога, як синтез теоретичних знань і практичних умінь

Педагогічне спілкування зі слухачами у процесі навчальної діяльності передбачає наступні вміння педагога:

оперативно орієнтуватися у даних умовах спілкування;

вірно планувати і здійснювати систему комунікації, в якій важливою ланкою є вербальний вплив;

влучно знаходити адекватні змісту спілкування комунікативні засоби, які відповідають одночасно творчій індивідуальності педагога у ситуації спілкування, а також індивідуальним особливостям слухачів;

постійно відчувати та підтримувати зворотній зв'язок з аудиторією.

Майстерність педагога є синтезом теоретичних знань і практичних умінь. Рівень педагогічної майстерності викладача залежить від ступеня засвоєння ним прийомів та методів педагогічного впливу і адекватності очікувань від слухачів, які знаходяться з ним у взаємодії.

Можна виділити основні шляхи розвитку педагогічної майстерності викладача навчального закладу у процесі підвищення його кваліфікації:

єдність науково-дослідницької і педагогічної роботи;

подолання недооцінки психолого-педагогічних аспектів викладацької діяльності;

навчання основам педагогічного спілкування стосовно до різноманітних форм навчального процесу;

формування адекватної самооцінки на основі складених умінь аналізувати досвід своєї роботи.

Для підвищення педагогічної майстерності в НМЦ ЦЗ та БЖД проводяться Дні професійної майстерності (День викладача та МВН), вивчається та поширюється кращий педагогічний досвід викладачів та майстрів виробничого навчання, проводяться круглі столи, велику роль відіграє самоосвіта та підвищення педагогічної кваліфікації педагогічних працівників Центру тощо.

Висновок

Реалії сьогодення свідчать про існуючий в нашому суспільстві низький рівень культури безпеки життєдіяльності, незадовільний стан виробничого травматизму і професійної захворюваності на більшості підприємствах, недотримання вимог цивільного захисту. За статистикою Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України щорічно зареєструється приблизно 6850 потерпілих від нещасних випадків на виробництві, 158 серед них – 525 смертельно. Серед причин нещасних випадків переважають організаційні – 63,7% (4361) нещасних випадків. Через психофізіологічні причини сталося 25,2% (1728) нещасних випадків, а через технічні причини – 11,1% (761) нещасних випадків.

В основі організаційних причин лежить якість системи навчання з питань безпеки людини в навколишньому середовищі взагалі та у виробництві зокрема.

Компетенція з питань цивільного захисту це певне завдання (сукупність завдань) посадової особи в системі розподілу праці з захисту населення, запобігання, реагування та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Це, одночасно, і вимога до його професійного потенціалу (знань, навичок, умінь), професійних та особистісних якостей. Поняття компетенції виступає об'єктивною категорією суспільно визнаним рівнем знань, умінь, навичок, ставлень та ін. у певній сфері діяльності людини.

Функціональна компетентність у сфері цивільного захисту - це здатність фахівця виконувати коло повноважень, компетенцій з питань захисту населення, запобігання, реагування та ліквідації надзвичайних ситуацій на підґрунті реалізації свого професійного потенціалу, знань, навичок, вмінь, алгоритмів способів мислення, вирішувати складні завдання цивільного захисту та особистої задоволеності від того, що робиш (самореалізації особистості фахівця).

Література

1. Закон України «Про освіту»
2. Методичний поради́ник з основних видів освітньої діяльності навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності у двох частинах [електронне видання]: частина 1 / Біляєва О.В., Іванов А.В., Гелдаш С.В., Литвиновський Є.Ю., Семінович А.Г., Михайлов В. та ін. О К. ІДУЦЗ, 2015 О 141 с.
3. Науково-методична конференція. Матеріали конференції. Перспективи розвитку науково-методичного забезпечення навчального процесу в умовах запровадження нового Закону України «Про вищу освіту». Одеса 2015
4. Б.В. Єгоров, І.К. Чайка, В.Є. Браженко Інноваційна система розвитку вищої технічної освіти. Одеса. 2015
5. П.М. Монтік, О.Я. Карпович Використання інтерактивних методів навчання в навчальному процесі. Одеса. 2015
6. Л.В. Мельник Особливості лекцій-презентації. Одеса. 2015
7. Девід Хеллер, Дороті Хеллер. Мультимедійні презентації в бізнесі: Пер. с англ. Київ.: Видавнича група "ВНУ", 1977.
8. Елизаветина Т. Н. Комп'ютерні презентації від риторики до слайд-шоу. М.: Вид. КУДИЦ-ОБРАЗ, 2003.
9. Л.В. Гордієнко, Г.Ф. Пшенишнюк, І.В. Солоницька, О.В. Макарова
Роль викладача в інноваційному науково-методичному забезпеченні навчального процесу